

De prijs van de strijd

De Roovers en Maatschappij Discordia en Camus

Albert Camus is niet langer een vergeten schrijver. Zopas ging Zuidelijk Toneel in première met *Caligula* en De Roovers spelen *De rechtvaardigen*. Dat laatste stuk speelt zich af in het kamp van terroristen die een aanslag voorbereiden. Ze worden gekweld door etische twijfels.

Naargelang de aanslagen van Hamas in aantal toenames, heb ik me steeds vaker afgevraagd wat er zich afspeelt in de hoofden van terroristen. Wie zijn ze en wat brengt hen zover om zich een lading springstof om de romp te binden? Blijven ze kalm tijdens de uren voor de aanslag of bezwijken ze onder de druk? Albert Camus situeert zijn stuk *Les justes* (1949) in 1905 in het kamp van een stel Russische terroristen. Ze houden zich paraat om een aanslag te plegen op de groothertog. Klinkt vrij gedecideerd, maar in realiteit worden hun etische principes bestookt door twijfels.

Over het etisch reveil wordt al een poos druk gedebatteerd. Voor zover etiek al niet per definitie de inzet is van de toneelkunst, is het onderwerp er recent expliciet op de voorgrond gekomen. Jonge groepen zoals Stan, Dood Paard en ook De Roovers, die iets te vertellen hebben en hun stellingen bovendien met veel kracht poneren, zijn hier uitermate sterk in. Merkwaardig bij dit alles is de herontdekking van het oeuvre van Albert Camus (1913-1960).

Toen De Roovers nog Het Salon was, ensceenderen ze *Caligula* van Camus, over de eenzaamheid waarin de keizer door zijn wreed gedrag terecht kwam. Sindsdien hebben De Roovers de inhoud van hun stukken steeds verder opengetrokken. *De bezetenen*, eerder dit seizoen, ging het perspectief van het individu voorbij en tematiseerde het konflikt tussen denken en handelen. In *De rechtvaardigen* is dat dilemma van de strijd daar gaat het alleen om de strijd en de

bereidheid om de konsekwenties daarvan op zich te nemen. Sara De Bosschere en Luc Nuyens van De Roovers spelen samen met Annet Kouwenhoven en Jan Joris Lamers van Maatschappij Discordia.

De stijlkenmerken van laatstgenoemde groep zijn duidelijk af te lezen aan *De rechtvaardigen*. Teater wordt getoond als teater en elke illusie is een dwaling. Het tekstboek ligt binnen handbereik en tijdens de première in het Stuc was dat soms geen overbodige luxe. Bij het begin van de voorstelling is de toeschouwer er getuige van hoe het speelveld wordt ingericht. Men neme een donkerblauw zeil met veel stof op en men spreide het over de houten plankenvloer. Meteen zit

je in een andere wereld: het muffig hol waar de terroristen zich schuilhouden. Een eenvoudig beeld als een stapel kranten volstaat om verwijzingen tot stand te brengen die verder reiken dan die besloten konstekst.

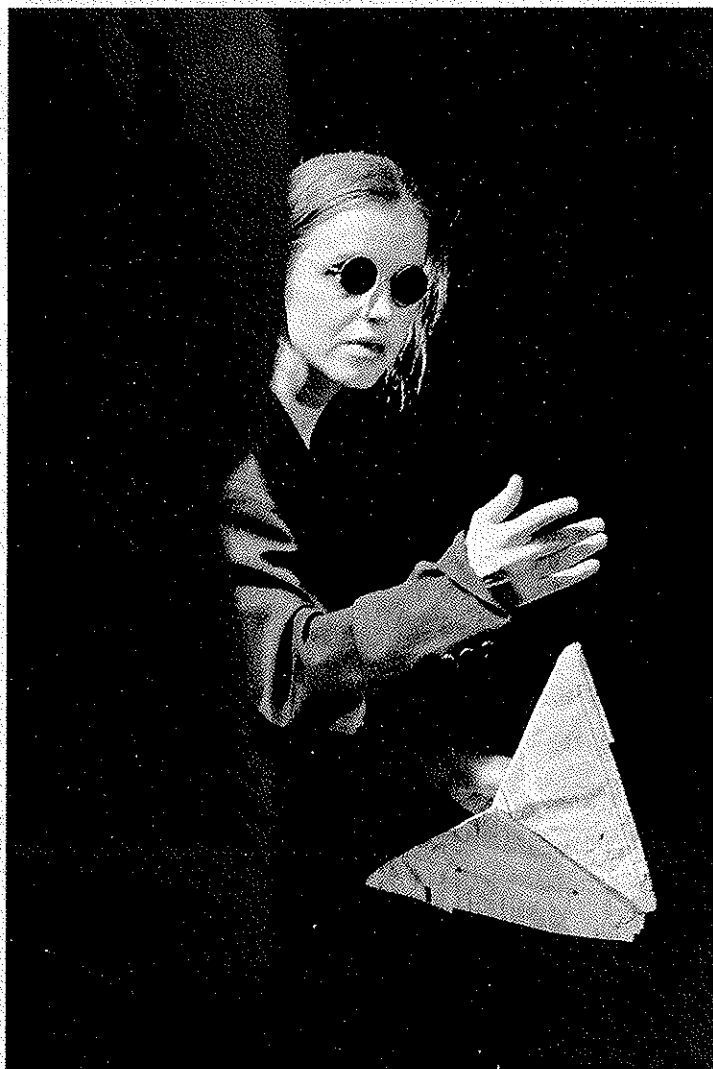
De vier die in het komplot betrokken zijn, hebben dezelfde doelstellingen, maar uiteenlopende achtergronden. Dat verklaart waarom ze zich zo anders gedragen en op gegeven ogenblikken onderling aan het kiffen gaan. Annet Kouwenhoven speelt de onverzettelijke verzetsstrijder, die onder geen beding tot concessies wil overgaan. Luc Nuyens is de romantische dichter, die er grote vrijheidsidealën op nahoudt maar een klein hartje heeft. Twee-

maal lopen de plannen fout. De dichter gooit zijn bom niet omdat de hertog vergezeld is van vrouw en kinderen. Eén man dood, ja. Maar drie onschuldigen, nee. De tweede keer is de bommengooier met dienst te vermoeid om zijn opdracht tot een goed einde te brengen. De morele vragen doen zich dus in beide kampen voor.

De Roovers hoeden er zich voor blindelings te sympatizeren met de terroristen. Ze zijn niet blind voor de prijs die de vrijheidsstrijders moeten betalen. Een ontlukende liefde tussen twee van hen wordt rationeel onderdrukt. Het hart klopt, maar de hand mag niet beven als ze de bom moet gooien. De ontluistering van de idealen wordt nog verder in de verf gezet door een verhaaltje over een lid van de Baader Meinhof-groep. Die snakte in de gevangenis twintig jaar naar de zee. Toen hij vrijkwam bezocht hij meteen de zee en een groot meer, maar ontdekte toen dat hij niet kon zwemmen. Tragisch toch, die vrijheidsdrang.

De Roovers spelen *De rechtvaardigen* met haperingen en stilten, waarin je de bange afwachting van de terroristen kunt lezen, hoewel ik vermoed dat de tekstennis daar ook wel voor iets tussen zit. De groep doet er zijn voordeel mee een bestaand stuk te spelen, want de vorige produktie, *De bezetenen*, leed onder een balast aan dramaturgisch knutselwerk. Zoals in de betere produkties van Maatschappij Discordia, heeft *De rechtvaardigen* een paar doodeenvoudige teatertekens die een massa informatie oproepen. De woorden van een politieman worden stuk voor stuk gesouffleerd, zodat duidelijk wordt dat deze man slechts een spreekbuis is voor een anoniem apparaat. Meesterlijk is dat. Vondsten als deze tonen aan dat De Roovers gevatte oplossingen hebben om dit stuk te doen, maar nog wat tijd nodig hebben om het ook op het scherp van de snee te spelen.

Geert Sels

Sara De Bosschere van De Roovers: twijfels van een terrorist. (Foto Rob Stevens)

De Roovers spelen *De rechtvaardigen*. Op 3/4 in De Warande (Turnhout), 19/4 in De Biekorf (Brugge), 24/4 in De Velinx (Tongeren), 3/5 in CC Strombeek-Bever, 4/5 in Netwerk (Aalst), 10/4 in Gildhof (Tielt), 15 tot 18/4 in Vooruit (Gent).